

■ Vedtak om omgjøring av vedtak om dispensasjon fra konkurranseloven §§ 3-1, 3-2 og 3-3 - H-Gruppen As

Vedtak 2003-8

Den 20. januar 2003 gav Konkurransetilsynet med hjemmel i konkurranseloven (krrl.) § 3-9 første ledd bokstav a) dispensasjon fra krrl. §§ 3-1 og 3-3 til H-Gruppen As (H-Gruppen). Vedtaket inneholdt beklageligvis noen mindre trykkfeil som er tatt ut, samt at varigheten av dispensasjonen ved en trykkfeil ble satt til 10. desember 2002. Konkurransetilsynet har valgt å omgjøre vedtaket etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a), gjennom å oppheve vedtaket av 20. januar 2003 og fatte et nytt vedtak.

I brev av 5. juli 2002 søker H-Gruppen om forlengelse av dispensasjonen etter krrl. § 3-9 fra 13. oktober 1997.

H-Gruppens tidligere dispensasjon fra konkurranselovens forbudsbestemmelser utløp 13. oktober 2002. Det søkes om forlengelse av dispensasjonen, da det opplyses om at forholdene er uendret både hva gjelder H-Gruppen og markedssituasjonen forøvrig.

H-Gruppen er et felles foretak for ulike vindusprodusenter spredt over en stor del av Norge. Deltagerne i gruppen produserer lisensierte H-produkter; ulike vindustyper, dører og lufteluker. AS Spilka International Ltd. står som lisensgiver. H-Gruppen eies av 16 trevareprodusenter, heretter kalt medlemmene, og AS Spilka. Medlemmene innehar A-aksjene og lisensgiver innehar B-aksjene.

H-Gruppens formål er å fungere som et ideskapende og koordinerende organ for markedsføring av H-vinduet og andre H-produkter.

Forholdet til konkurranseloven §§ 3-1, 3-2 og 3-3

Krrl. § 3-1 setter forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Det fremgår av tidligere dispensasjon samt opplysninger gitt telefonisk av H-Gruppen, at H-Gruppen gir ut en felles veiledende prisliste for sine medlemmer. Det foreligger et horisontalt samarbeid mellom medlemmene ved at prisene blir fastsatt i en priskomite der representanter for medlemmene er med. Medlemmene påvirker fastsettelsen av prisene ved

å ha representanter i denne priskomiteen. Samarbeidet er egnet til å påvirke konkurransen fordi kjedemedlemmene seg i mellom ikke konkurrerer fritt på pris. Det er dermed nødvendig med dispensasjon for samarbeidet.

Krrl. § 3-2 lyder: ”To eller flere ervervsdrivende må ikke for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke priser, mengdeberegninger eller andre vilkår ved anbud, fordeling av anbud eller at noen ervervsdrivende skal avstå fra å inngi anbud.”

Det fremgår også her av tidligere dispensasjon samt opplysninger gitt muntlig av H-Gruppen, at medlemmene samarbeider om å inngi anbud til større prosjekter og om å inngå avtaler med landsdekkende byggevarekjeder. Prosjektmarkedet er karakterisert ved at det hentes inn anbud på vinduer og dører. Samarbeidet antas å være i strid med krrl. § 3-2.

Krrl. § 3-3 forbyr to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, å fastsette eller å søke å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, spesialisering eller kvantumsbegrensning. Bakgrunnen for forbudet i § 3-3 er at en avtale om markedsdeling kan ha de samme skadelige virkninger på konkurransen som prissamarbeid kan ha.

Det fremgår av avtale mellom H-Gruppen og en byggevarekjede at H-Gruppen binder byggevarekjedemedlemmene til å velge en H-leverandør utfra H-produzentenes geografiske dekningsområde, som regel den som ligger nærmest. Dette gjelder også nye medlemmer av byggevarekjeden. Denne klausulen innebærer at medlemmene i H-Gruppen har avtalt markedsdeling i form av områdedeling ved salg til landsdekkende byggevarekjeder. Samarbeidet antas å være i strid med krrl. § 3-3.

Dispensasjon etter konkurranseloven § 3-9

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd gi dispensasjon fra forbudene i krrl. §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- a) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- b) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- c) det foreligger særlige hensyn.

For å avgjøre om et eller flere av vilkårene over er oppfylt må Konkurransetilsynet vurdere hvilke markeder som berøres av den forbudte konkurransereguleringen.

Det relevante marked

Det relevante produktmarkedet inkluderer de varer og/eller tjenester kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekning av et bestemt behov. Med substituerbarhet menes hvilke produktvarianter etterspørerne kan velge mellom for å tilfredstille det samme, underliggende behov. Substituerbarheten vil i særlig grad avhenge av produktets egenskaper, bruksområde og pris.

Det relevante geografiske marked omfatter det området hvor etterspørerne av varer og/eller tjenester i det relevante produktmarkedet foretar sine innkjøp. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for avgrensningen av det relevante geografiske markedet. Høye transportkostnader i forhold til produktprisen tilsier at det geografiske markedet er relativt lokalt.

H-Gruppen og dens medlemmer søker om dispensasjon til å drive konkurranseregulerende samarbeid for følgende produktkategorier; H-vinduet, H-døren samt tilleggsutstyr til disse produktene. Det er to produktmarkeder i denne saken; markedet for vinduer og markedet for dører. Vinduer og dører er komplementære produkter og H-Gruppens konkurrenter produserer både vinduer og dører, slik at Konkurransetilsynet velger å se de to produktmarkedene under ett.

H-Gruppens kunder er store aktører som foretar relativt store innkjøp. Transportkostnader antas dermed ikke å spille en avgjørende rolle ved valg av leverandør. Utenlandske aktører, primært fra land i Norden, men også fra Øst-Europa, selger sine produkter i Norge. Dette bekreftes i høringsrunden ved at noen av kundene vurderer å velge leverandører fra blant annet Polen.

Konkurransetilsynet definerer, som i forrige dispensasjonsvedtak, det geografiske markedet til Norden. På bakgrunn av en høyere grad av import, kan det reises spørsmål ved om det geografiske markedet burde defineres bredere. Det har imidlertid ikke betydning for saken, slik at tilsynet ikke vurderer dette nærmere.

Konkurransemessig vurdering

H-Gruppens markedsandel i Norden antas å være lav.

Kjedesamarbeid generelt medfører en sentralisering av funksjoner som tidligere ble ivaretatt av den enkelte butikk. Store landsdekkende byggevarekjeder foretar innkjøp av vinduer og dører sentralt. Det er Konkurransetilsynets oppfatning at et samarbeid mellom produsentene av H-produkter er en forutsetning for at medlemmene i H-Gruppen skal nå opp i konkurransen med større produsenter av vinduer og dører.

Samarbeidet gir medlemmene muligheter til å realisere visse stordriftsfordeler, bl.a. som følge av felles innkjøp og i forbindelse med markedsføring. Etter det Konkurransetilsynet har fått opplyst skal det være reell konkurranse mellom H-Gruppens medlemmer. Lisensavtalen gjør det mulig for de enkelte medlemmer å konkurrere utenfor sitt eget distrikt både i konkurranse med andre produktmerker og i konkurranse med andre medlemmer i H-Gruppen. Konkurransetilsynet antar at samarbeidet fører til rasjonaliseringsgevinster på råvaresiden når det gjelder produktutvikling. Gjennom lisensavtalen med Spilka får medlemmene i H-Gruppen tilgang til nyutviklet teknologi og eventuelle forbedringer av H-produktene. Enkelte av stordriftsfordeler kan realiseres uten et pris-, anbuds- og markedsdelingssamarbeid.

Adgangen til å drive felles markedsføring med angivelse av priser samt anbudssamarbeid anses imidlertid å være av betydning for at kjeden skal kunne fremstå med en enhetlig

profil og konkurrere effektivt med andre aktører i sitt område. Dersom H-Gruppen tillates å drive annonsering med felles prissetting vil det kunne gi større gjennomslagskraft i markedet og bidra til å styrke deres kjedeprofil. Videre kan prissamarbeidet og anbudssamarbeidet for etterspørrene i markedet føre til at søkekostnadene reduseres. Det blir enklere og mer oversiktlig for etterspørrene å orientere seg i markedet når de kan forholde seg til en kjede som har en ensartet markedsprofil og der butikkene har den samme prispolitikk. Dette er også med på å styrke H-Gruppen i konkurransen med større produsenter. For at kjedesamarbeidet skal ha full effekt, anses det at markedsdelingssamarbeidet er nødvendig.

Etter en samlet vurdering finner Konkurransetilsynet at ordningen med felles pris-, anbuds- og markedsdelingssamarbeid i H-Gruppen kan bidra til å styrke konkurransen i markedet for vinduer og dører. Konkurransetilsynet ønsker imidlertid å presisere at det bare gis dispensasjon til å samarbeide om en felles *veiledende* prisliste slik at det enkelte medlem tillates å gå både over og under den felles fastsatte pris.

Konkurransetilsynets vedtak

Konkurransetilsynet har med hjemmel i forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a) og konkurranse-loven § 3-9 første ledd bokstav b) fattet følgende vedtak:

H-Gruppen As og de tilsluttede produsentene gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-1 første ledd til å samarbeide om fastsetting av felles veiledende prislister på følgende produktkategorier; H-vinduet, H-døren samt tilleggsutstyr til disse produktene.

H-Gruppen As og de tilsluttede produsentene gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-2 første ledd til å samarbeide om anbudsgivning til større prosjekter og til å inngå felles avtaler med landsdekkende byggevarekjeder.

H-Gruppen As og de tilsluttede produsentene gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-3 første ledd til å avtale markedsdeling i form av områdedeling ved salg til landsdekkende byggevarekjeder.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 17. februar 2008.

Konkurransetilsynets vedtak av 20. januar 2003 til H-Gruppen As oppheves.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. Tilsynet viser for øvrig til vedlagte klageskjema.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake tidligere eller at det eventuelt kan stilles vilkår for den, dersom forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf. krrl. § 3-9 andre og tredje ledd.

Vedlegg: "Klageskjema"